

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Romæ & apud Regem de rebus suis agit fortiter. cap. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

canonicum suum, nunc Episcopum Cremonensem, magna virtute Præfulem, & magnis Ecclesiæ sanctæ muneribus perfunctum, Romam misit, qui acta omnia ad Pontificem referret, & quæ ea de causa opus essent, procuraret. Erant Carolo mœroris non mediocris causæ complures: vastitas ecclesiastici fori: nulla iudiciorum facultas, nisi quam comprobasset Senatus: quamquam ne illa quidem vti quemquam permittebat, ne licentiam eiusmodi probare videretur: publica quædam auctoritatis suæ contemptio: nulla ciuilibus potestatis tutela; quin tacita potius oppugnatione: iactatio aduersariorum; disunctum tandem ab eo, & abalienatum Ducem; Pontificem vero minime, vt putabatur, commotum recentibus factis: Vicarij, consiliarijque sollicitati, ac pene iussit, vt a Carolo discederent: dubitatio piorum, amicorumque hominum, num forte magis cedendum esset, quam tanat turbari finire.

Romæ, & apud Regem de rebus suis agit fortiter.

CAP. IX.

Hoc loco res Caroli cum essent; eò maiori tamen animo esse videbatur, quò grauiori premebatur acerbitate. summa in rebus omnibus circumspiciendis diligentia: neque opera, neque studio causæ deesse: nullum officium Romæ, vel in Hispania prætermittere: sese in primis, ecclesiamque suam, suis, aliorumque precibus impense Deo commendare: spiritua libus colloquijs, exercitationibusque sustentari. Atque dum consiliorum suorum, & aduersariorum item rationem perpendens, exponeret omnia Pontifici; illud quandoque dixisse reperio: si eorum malorum in se ipso causam agnosceret, dicturum cum Iona: Tollite me, & mittite in mare, & cessabit mare a vobis: cessurum se facile, magisque tranquillam vitam, quod ei facile, iucundumque foret, electurum. Sed cum perspiceret de auctoritate tantummodo

agi: idque curari, ne quid Archiepiscopus in laicos fere sine saculari potestate posset; quod neque iuri consentaneum; & moribus emendandis, salutiq; populi valde incommodum iudicabat: id etiam fortasse agi, vt Carolus tantis molestijs, difficultatibusque defatigatus tandem locum deferret; aliisque Archiepiscopus crearetur, qui vel non posset, vel nollet repugnare: hæc cum videret; decretum sibi esse, omnia potius incommoda perpeti, omnia subire pericula, quam Ecclesiæ causam vniquam deserere. scire se etiam Pontificis in Ecclesia tuenda, & omni æquitate conseruanda religiosissimam voluntatem. nosse Catholici Regis optimam mentem. his rebus in magnam spem adduci, omnia tandem, Deo in primis fauente, felici exitu esse concludenda. Sed quamuis acta Barbesti Pontifex irrita declarasset: ex canonicis nonnullos Romam vocari: & quia non paruissent, anathemate damnari iussisset: remissius aliquanto tamen agi, tardiusue remedia malis presentibus offerri Carolus existimabat, quam res postuleret. cunctationem ipse, dissimulationemque maioribus malis occasionem putabat esse. alij vero maiora mala ita potius auerti, dicebant: omnino Caroli mentem, animumque ea ratione exerceri, & quodammodo expoliri. cum is ita sentiret; tanta tamen erat modestia, tantumque summi Pastoris sapientiæ, atque amoris tribuebat; vt in litteris, quas frequentissime ad procuratoris suos, homines maxime sibi fidos, Romam mittebat; ne verbum quidē reperias, quo vir acerbissime pressus, vel agendi modum reprehendat, vel paulo liberius queratur. de ipsis etiam aduersarijs ita loquebatur; vt quos poterat, excusaret; sicuti vere nonnulli erant aliqua excusatione digni. Merito autem paterno Pontificis amori plene confidere poterat; a quo plurimi

mi fiebat, atque vnice diligebatur. cuius rei testimonium Ioannis Baptistę Cardinalis sancti Clementis litteris testatum, libet hoc loco proferre; Pontifici Domino nostro (ad Carolum scribebat ille) adeo probantur actiones tuę, vt heri dixerit; Antistitem in Ecclesia Dei diuini cultus, & honoris studiosiorem; aut in ecclesiastico iure tuendo, sanctęque Sedis huius auctoritate conseruanda fortio- rem, quam tu videaris, scire se neminem: ideo viribus omnibus operam ferre quidem velle; amplitudinemque tuam defendere; sed rei tempus expectandum. alias dicebat Pontifex; in Caroli rebus tuendis, vel vitam ipsam sibi ponendam. De Rege licet ea omnia sibi Carolus polliceretur, quę ab optimo Principe possent expectari: tantum erat tamen aduersariorum studium, tanta contentio; vt vel scribendis ad Apostolicum Internuncium in Hispanias litteris, scriptisque; alijs mittendis, quibus varia, quę contra ipsum, Regi referebantur, coargueret; assiduam pene operam dare cogeretur. Is erat Ioannes Baptista Castaneus Archiepiscopus Rusciensis, humanitate, religione, iudicioque vir in primis præstantissimus. qui nuper Sixto mortuo, in altissima Petri Sede collocatus paucis diebus morte sublatus est. Erät apud Regem, & eius consilia, qui vel id prædicare non dubitarent; omnino prouinciam Mediolanensem, salua Regis auctoritate, administrari non posse, nisi Carolo pulso. Totius autem sensus sui, rerumque ecclesię Mediolanensis rationem Regi fusius aperire constituit; vt pro religiosa voluntate sua, quantum in eo esset, tantis incommodis mederetur. Optimo igitur Antistiti, valdeque amico mandata dedit: quorum fuit hæc summa: Quod perturbationum Mediolanensium, quę Regi notę satis erant, culpa in se, tamquam Regis parum stu-

diosum, alienique iuris appetentem, quidam transferre conarentur: primo sibi conscium esse; suę id vitio fieri non posse voluntatis; quam sane optimam erga Catholicam Maiestatem hæreditatis quasi iure accepisset a maioribus suis; ipseque maxime omnium conseruaret; ob ea, quę in Gibertum eius patrem, Federicum fratrem, in se demum agnoscebat ab eadem liberalissime collocata beneficia: quam etiam Romę olim; quo loco, & tempore, opera, & officijs suis multo melius poterat; re ipsa sæpius ostendisset. Alieni vsurpandi, quę cupiditas, aut suspicio in illum caderet, qui omnia sua sibi relinquenda statuerat, vt Deo liberius, ecclesięque sibi commissę posset inseruire: errorem etiam sibi adesse videri, cum viris peritissimis in iure suo plane cognoscendo vteretur. Neque se concordiam cum Regio Magistratu negligere: immo quoad posset, diligenter curare; cuius fructus in ecclesia administranda omnibus esset manifestus. argumento esse vel eius patientiam, qua biennio iam in multis ecclesię damnis, ac iniurijs utebatur. At Magistratus in peiorem partem accipere omnia; apud Põtificem, Regemque de se iniuste queri; & sine causa accusare, vel ijs refellendis, quę contra se dicerentur, multum sibi negotij exhiberi. Regij iuris tuendi nomine edictum promulgatum, quo omnes ecclesiastici fori actiones funditus essent sublata. Si clericus suum iudicio persequi vellet; si pro ecclesia sua agere; si pia legata exigere; neminem esse, qui operam non negaret. Simoniacos, sacrilegos, adulteros, vsurarios, alios omnes maleficos, impunitos esse: vitia, & peccata late manare: improbos, facinorosque exultare: clericos, ecclesiasque iniuria affici: mortuos nonnullos pijs suffragijs destitui: ita potestatis suę conseruandę nomine, regios iudices Ec-
cle-

clisq; totam eripuisse iurisdictionē. Scalenſium audaciam ab eis nutritam: nihil certe actum contra ſicarios, qui ſibi ſacroſanctum Archiepiſcopalis auctoritatis inſigne tenenti diſtrictis gladijs a canonicis obiecti erant. id multis iuſtam cauſſam eximandi afferre; vel delictum magiſtratibus placere; vel ipsis cōſentientibus fuiſſe commiſſum. eodem crimini ſibi dediſſe apud Pontificem, quod bidui moram in eo negotio ne gaſſet, qui ipſos conceſſerat menſes. ad hoc rem indigniſſimam, ſed tamen etiam ridiculam; gladios a Caroli parte prorsus ſemper inermi, prius eduſtos. Rem, quę cum Senatu in cōtrouerſia eſſet, pro Rege quidem non tantam videri. quid tandem regię poteſtati obeſſet, neceſſarios iurisdictioni ſuę ſatellites Archiepiſcopum armatos habere; vitioſos ſue homines eccleſiaſticorum criminum reos eius auctoritate duci; at pro Archiepiſcopo magni eſſe momenti: aliter enim vix, aut ne vix quidem, delictis coercendis ſuo munere fungi poſſe. nam & ſi quid difficilius tentandum eſſet, perfici minime poſſe abſque laicę poteſtatis auxilio. Ius regium verbo, re vera defendi viuendi licentiam. quale illud eſſet; quod turbę pene omnes ex eo tamquam ex ſemine ortę videbantur; quod in adulteros, & concubinarios agere cōperat. Eiuſmodi impedimentis, & contentionibus ſummam eccleſię conformandę, moribusque emendandis difficultatem afferri. multitudinem varijs rumoribus ſuſpenſam, incertamque teneri, ne Paſtorē ſuum audiret, & in ſalute curanda progrediretur. diſcere multos non ſolum laicos, ſed etiam clericos repugnare Episcopis ſuis. Magiſtratus, quos prouincia bene gubernāda, vtilius occupari oportebat; detineri cōtentionibus cum eccleſia exercendis. Hęc a vero animi ſenſu, christia-

naq; charitate proſecta Rex apud ſe cogitare vellet; videretque, digna nepia, optimaq; mente, & ſenſibus ſuis plane catholicis a ſuis agerentur; & pro ſua ſumma prudentia, & pietate de rebus omnibus conſuleret. Quid eccleſiaſticum forum pateretur, eodem modo Duci, & Senatui denunciauit; & litteris teſtatus eſt: monuitque, vt pro eo quod ſacri canones in eos ſtatuertunt, qui libertatem eccleſiaſticam, auctoritatemque læderent, conſulerent ſaluti ſuę.

Dum hęc ad Regem afferuntur; dum cunctatur Pontifex, & Magiſtratus in Eccleſiā, Archiepiſcopique iniurijs conuiuent: alia multo acerbiora, prorsusque deteſtabilia in Carolū patrata ſunt. Humiliati optimis quidem legibus aſtricti, & ad inſtituta, officiaque ſua reducti erant; ſed quantum vis poterat: alia enim erat voluntas; omniaque mouebant, vt ad vſitatum vitę genus poſſent recurrere. Multa Carolus fecit, tentauit multa, vt vere ordinem ad veterem normam, rectamque diſciplinam reuocaret. de bonis monachis ex alio ordine vniciuique cōenobio præficiendis egit: de bono ordine cum eo coniungendo; de nouitijs optime inſtituendis. omnia parum valere videbantur ad ordinem, inueterata iam conſuetudine, rursus inſteſtendum. optimum factū erat per nouitiorum inſtitutionem, ſucceſſionemque diſciplinam reſtituere: ſed nimis id longum videbatur. omnino illud compertum eſt; qui ignorantia, vel infirmitate errent; eos verbis, caſtigatiōe, diligentia in viam poſſe reduci: qui parata ſalutis ſubſidia contemnunt, ſcientesque, & volentes in errore verſantur, & conſueſcendo habitum confirmant; metu, vi, præmijs poſſe interdum contineri; ceterum vbi copia detur, eodem ſemper reuolui. Hęc tractare cum Carolus pgeret; monachi eius auctoritate, diligenti-

Percuſſus nihil laeditur.
 CAP. I.